

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 332/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou kochan advokáti s. r. o., Wuppertálska 67, Košice, IČO 54 901 413, v mene ktorej koná advokát Mgr. Martin Kochan, proti postupu Okresného súdu Košice I „v konaní o oddĺžení“ bez uvedenia spisovej značky takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 48 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) „v konaní o oddĺžení“ bez uvedenia spisovej značky. Sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať v konaní o oddĺžení bez zbytočných prieťahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde 16. mája 2013 návrh na vyhlásenie konkurzu a otvorenie malého konkurzu. Okresný súd v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 31 K 24/2013 uznesením z 27. mája 2013 vyhlásil konkurz na majetok sťažovateľky, uznal ho za malý, ustanovil do funkcie správcu konkurznej

podstaty a vyzval veriteľov na prihlásenie pohľadávok. Uznesením z 24. októbra 2016 okresný súd zrušil malý konkurz na majetok sťažovateľky po splnení konečného rozvrhu výťažku. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. novembra 2016 a vykonateľnosť 24. novembra 2016.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že obsahom jej návrhu zo 16. mája 2013 bol aj návrh na oddĺženie podľa § 166 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.“). Konanie o oddĺžení nie je ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, pričom vo veci nebolo vydané „*ani jedno uznesenie*“ okresného súdu a sťažovateľka „*nevie označiť ani spisovú značku konania, pod ktorým je*“ konanie o oddĺžení vedené. Podľa sťažovateľky okrem „*procesného (ne)postupu*“ okresného súdu je podstatné aj to, že je zo strany veriteľov opakovane telefonicky vyzývaná na úhradu pohľadávok a začiatkom roka 2023 bola jedným z veriteľov vyzvaná aj na úhradu dlhu.

4. Podľa sťažovateľky priamo zo zákona č. 7/2005 Z. z. vyplýva, že konkurzný súd povolí oddĺženie dlžníka, ak zistí, že dlžník počas konkurzného konania plnil svoje povinnosti. Poukazuje aj na prechodné ustanovenie § 206f ods. 4 zákona č. 7/2005 Z. z. k úpravám účinným od 1. marca 2017 (v ústavnej sťažnosti pravdepodobne omylom uvedený rok 2014, pozn.), v zmysle ktorého mal podľa názoru sťažovateľky okresný súd rozhodnúť o oddĺžení. Sťažovateľka je presvedčená, že konanie o oddĺžení začalo v deň nasledujúci po vykonateľnosti uznesenia o zrušení malého konkurzu, teda 25. novembra 2016, a ku dňu podania ústavnej sťažnosti prebieha už viac ako 6 rokov a 4 mesiace. Nekonanie okresného súdu, „*o čom svedčí aj nepridelenie spisovej značky*“, považuje sťažovateľka za zbytočný prietah a porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Z dôvodu nekonania okresného súdu nebola sťažovateľka oddĺžená, čo zásadne zasiahlo do jej celkových majetkových pomerov aj s prihliadnutím na možnosť poskytnutia úverových prostriedkov, čo považuje za porušenie aj svojho základného práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľky obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je námietka porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v dôsledku jeho dlhodobej nečinnosti v konaní o oddlžení, ktoré malo nasledovať bezprostredne po skončení konania o konkurze.

8. V prvom rade ústavný súd poukazuje na nedostatok sťažovateľkou formulovaného návrhu na rozhodnutie (petitu), ktorý nezodpovedá zákonným požiadavkám. V časti namietajúcej porušenie práv sťažovateľky nie je jednoznačne (t. j. spisovou značkou) identifikovaný sťažovateľkou namietaný postup orgánu verejnej moci, ktorým mali byť jej označené práva porušené. Sťažovateľka tento nedostatok odôvodňuje názorom, že okresný súd svojou nečinnosťou nezačal konanie o oddlžení a tomuto konaniu nebola spisová značka pridelená. Vzhľadom na uvedené, uprednostňujúc materiálny prístup k ochrane ústavnosti, pristúpil ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti k prieskumu postupu okresného súdu v konaní o oddlžení, ako to formuluje sťažovateľka.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (IV. ÚS 120/2018, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020). Podstatou a účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 118/2019, II. ÚS 4/2021).

10. V prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd odmieta ústavné sťažnosti ako zjavne neopodstatnené, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím či postupom a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 223/2010, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 187/2021).

11. Inštitút oddĺzenia bol zavedený do právneho poriadku zákonom č. 7/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2006. Zákonodarca tak dlžníkom, ktorými sú fyzické osoby, poskytol možnosť, nie povinnosť, využiť tento inštitút a vstúpiť tak do režimu oddĺzenia. Predpokladom vstupu fyzickej osoby do tohto štádia by malo byť úspešné absolvovanie konkurzu.

Podľa § 166 ods. 1 a § 167 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. v znení účinnom do 28. februára 2017 mal dlžník, fyzická osoba, právo po zrušení konkurzu za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať sa na súde zbavenia svojich dlhov. Návrh na oddĺzenie bol oprávnený podať dlžník, fyzická osoba, spolu s návrhom na vyhlásenie konkurzu, prípadne počas konkurzného konania až do zrušenia konkurzu.

Oddĺžovacie konanie nie je súčasťou konkurzného konania, ide o samostatné konanie s vlastným predmetom konania i okruhom účastníkov konania. Konanie o oddĺžení fyzických osôb mohlo nasledovať až po konkurze, teda likvidácii majetkovej podstaty úpadcu a po splnení zákonom stanovených predpokladov. Toto konanie začínalo podaním návrhu na povolenie oddĺzenia (zo zákona však bolo prerušené až do zrušenia konkurzu).

Oddĺžovacie konanie teda bolo (a je) podmienené samotným návrhom dlžníka, ktorým je fyzická osoba. Právoplatnosťou uznesenia o povolení oddĺzenia sa začínalo trojročné skúšobné obdobie, počas ktorého dlžník v prospech veriteľov odvádzal časť svojich príjmov vo výške určenej súdom.

12. Rozsiahlou novelou inštitútu osobného bankrotu a oddĺzenia účinnou od 1. marca 2017 na základe zákona č. 377/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, bola dotknutá právna úprava podstatne prepracovaná. Podľa tejto nepochybne komplexnejšej právnej úpravy je oddĺzenie dlžníkovi poskytnuté ihneď, bez skúšobného obdobia. To znamená, že o oddĺžení súd rozhodne v uznesení o vyhlásení konkurzu alebo v uznesení o určení splátkového kalendára tak, že dlžníka zbavuje všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba v konkurze alebo splátkovým kalendárom v rozsahu, v akom nebudú uspokojené v konkurze alebo splátkovým kalendárom. V uznesení príslušný súd uvedie, o ktoré dlhy ide.

13. Z dôvodu nedostatkov v petite ústavnej sťažnosti (bod 8 tohto uznesenia) ústavný súd vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde považoval za vhodné doručiť ústavnú sťažnosť okresnému súdu a zároveň ho požiadal o zaujatie stanoviska k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti a zaslanie prehľadu procesných úkonov. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia okresného súdu (doručeného ústavnému súdu 5. júna 2023), je podľa ústavného súdu zrejmé, že sťažovateľka sa v petite návrhu zo 16. mája 2013 domáhala (iba) vyhlásenia konkurzu na jej majetok a otvorenia malého konkurzu. V odôvodnení návrhu sťažovateľka síce uviedla, že podáva aj návrh na oddĺzenie, čo však bližšie nešpecifikovala. V priebehu konkurzného konania samostatným návrhom o oddĺzenie nepožiadala. Dňa 28. apríla 2023 doručila sťažovateľka okresnému súdu podanie označené ako návrh na konanie

vo veci oddlženia na základe zrušeného konkurzu vedeného pod sp. zn. 31 K 24/2013. O tomto návrhu sťažovateľky rozhodol okresný súd uznesením o oddlžení a vec je vedená pod sp. zn. 26 NcKR 1/2023.

14. Pri rozhodovaní o namietanom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd taktiež prihliada na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*, t. j. že „práva patria len bdelym“ – (napr. III. ÚS 97/05, I. ÚS 171/2010). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na zrejmy pasívny prístup sťažovateľky k ochrane svojich práv. Pokiaľ sťažovateľka mala výhrady proti konaniu, resp. nekonaniu okresného súdu v konaní o oddlžení (v ktorom absentuje návrh sťažovateľky, pozn.), mohla využiť niektorú zo zákonných možností (napr. žiadosť o prejednanie veci, sťažnosť na prietahy predsedovi súdu), s ktorou by sa bol okresný súd povinný vysporiadať. Sťažovateľka však túto možnosť vôbec nevyužila. V nadväznosti na uvedené si ústavný súd nemohol nevšimnúť aj skutočnosť, že sťažovateľka namieta nekonanie okresného súdu o jej oddlžení až na základe aktivity svojich veriteľov. Napriek uvedenému bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti (21. apríla 2023) podala sťažovateľka 28. apríla 2023 návrh okresnému súdu na oddlženie. V tomto sa javí ústavná sťažnosť sťažovateľky namietajúca prietahy v konaní, kde nebol z jej strany podaný návrh, ako účelová, ktorou sa sťažovateľka snaží dosiahnuť priznanie materiálnej kompenzácie napriek svojej predchádzajúcej pasivite.

15. Vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel ústavný súd k záveru, že medzi postupom okresného súdu v konaní o oddlžení a obsahom označeného základného práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovateľka namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. K námietke sťažovateľky o porušení čl. 1 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní o oddlžení ústavný súd uvádza, že v tomto článku sú upravené základné garancie, resp. princípy fungovania štátu, má teda charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné práva ani slobody fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré sú upravené v druhej hlave ústavy. Vzhľadom na to, že sťažovateľka dáva jeho porušenie do priamej súvislosti s čl. 48 ods. 2

ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom ústavný súd nezistil porušenie označených práv, je ústavná sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

18. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu